

دیود (Diode) چیست؟

جلسه ۲۴

دیود شاتکی

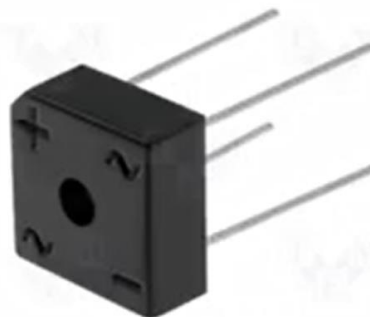
دیوزنر

دیود معمولی

دیود حذف ولتاژ گذرا
TVS

پل دیود

- دیود (Diode) به قطعه‌ای الکترونیکی گفته می‌شود که در مدارهای الکتریکی از آن استفاده می‌شود.
- ویژگی اصلی این قطعه، عبور دادن جریان الکتریکی در یک جهت است.
- در اینجا قصد داریم تا ویژگی‌ها و نحوه تشخیص انواع دیودها را به زبان ساده بیان کنیم.
- این قطعه نیز در کنار خازن، ترانزیستور و مقاومت از اجزاء مهم در یک مدار الکترونیکی محسوب می‌شود.

فهرست مطالب

۱. نماد دیود

۱.۱. ترمینال

۱.۲. تشخیص ترمینال‌ها در یک دیود واقعی

۲. جریان مستقیم و معکوس

۲.۱. جریان مستقیم

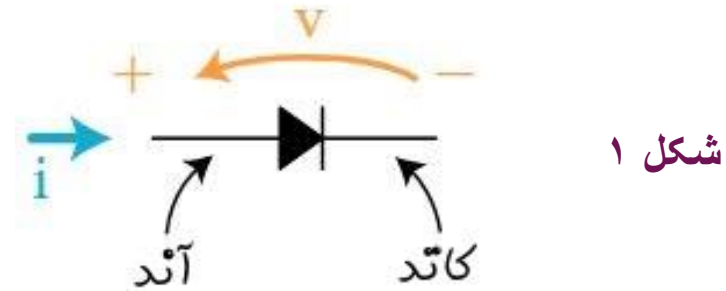
۲.۲. جریان معکوس

۳. فیلم‌های آموزشی

نماد دیود

■ با توجه به این که دیود جریان الکتریکی را تنها در یک جهت عبور می‌دهد، بنابراین نماد استفاده شده برای آن نیز بایستی بیان‌گر این موضوع باشد.

■ در شکل زیر مسیر جریان عبوری از یک دیود و هم‌چنین نماد استفاده شده برای آن نشان داده شده است.

■ بردار مشکی رنگ $\blacktriangleright$ جهت جریان الکتریکی i را نشان می‌دهد.

■ بخش مثبت دیود، پایه‌ای است که جریان الکتریکی به آن وارد و بخش منفی دیود، پایه‌ای است که جریان از آن خارج می‌شود.

۵ ■ خط عمودی استفاده شده نشان می‌دهد که جریان، اجازه عبور از سمت راست به چپ را ندارد.

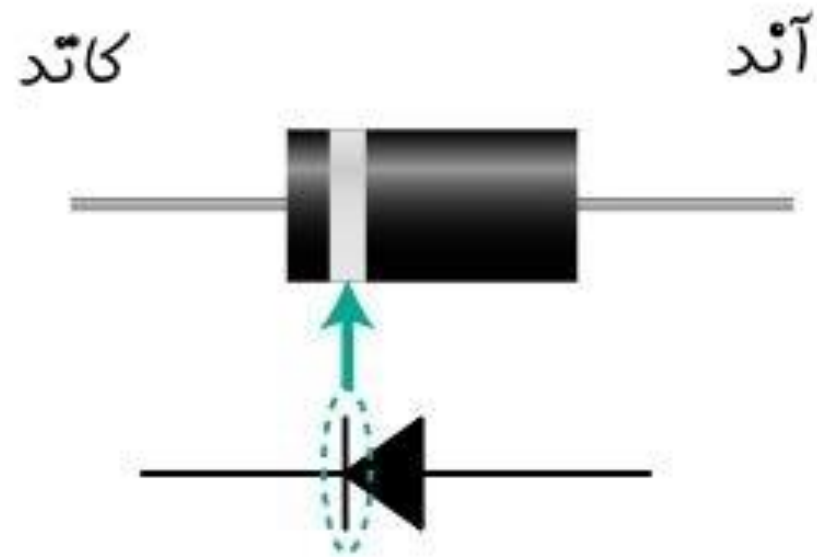
ترمینال

- با توجه به آنچه در بالا بیان شد، نماد دیود، جهت جریان الکتریکی را به ما نشان می‌دهد.
- به بخش منفی دیود، «کاتد» (Cathode) و به بخش مثبت آن، «آند» (Anode) گفته می‌شود.
- در شکل ۱ این بخش‌ها نشان داده شده‌اند. این دو بخش ترمینال‌های یک دیود نامیده می‌شوند.

تشخیص ترمینال‌ها در یک دیود واقعی

- دیودها به شکل قطعاتی بسیار کوچک از سیلیکون طراحی و ساخته می‌شوند.
- راه‌های مختلفی جهت تشخیص پایه‌های یک دیود وجود دارد.
- معمولاً در دیودهای به شکل شیشه یا پلاستیک مشکی، بخشی مجزا توسط یک نوار مشخص شده است. نوار مجزا⁶ شده، ترمینال کاتد دیود را نشان می‌دهد.

■ در زیر دو نمونه از این گونه دیودها آورده شده است.

- در LED ها نیز پایه‌ها با اندازه متفاوت ساخته می‌شوند.
- جریان از سمت پایه بلندتر به دیود وارد شده و از سمت پایه کوتاه‌تر خارج می‌شود. از این رو پایه بلندتر آنند و کوتاه‌تر، کاتد را نشان می‌دهند.
- شماتیک زیر یک LED و ترمینال‌هایش را ترسیم کرده است.

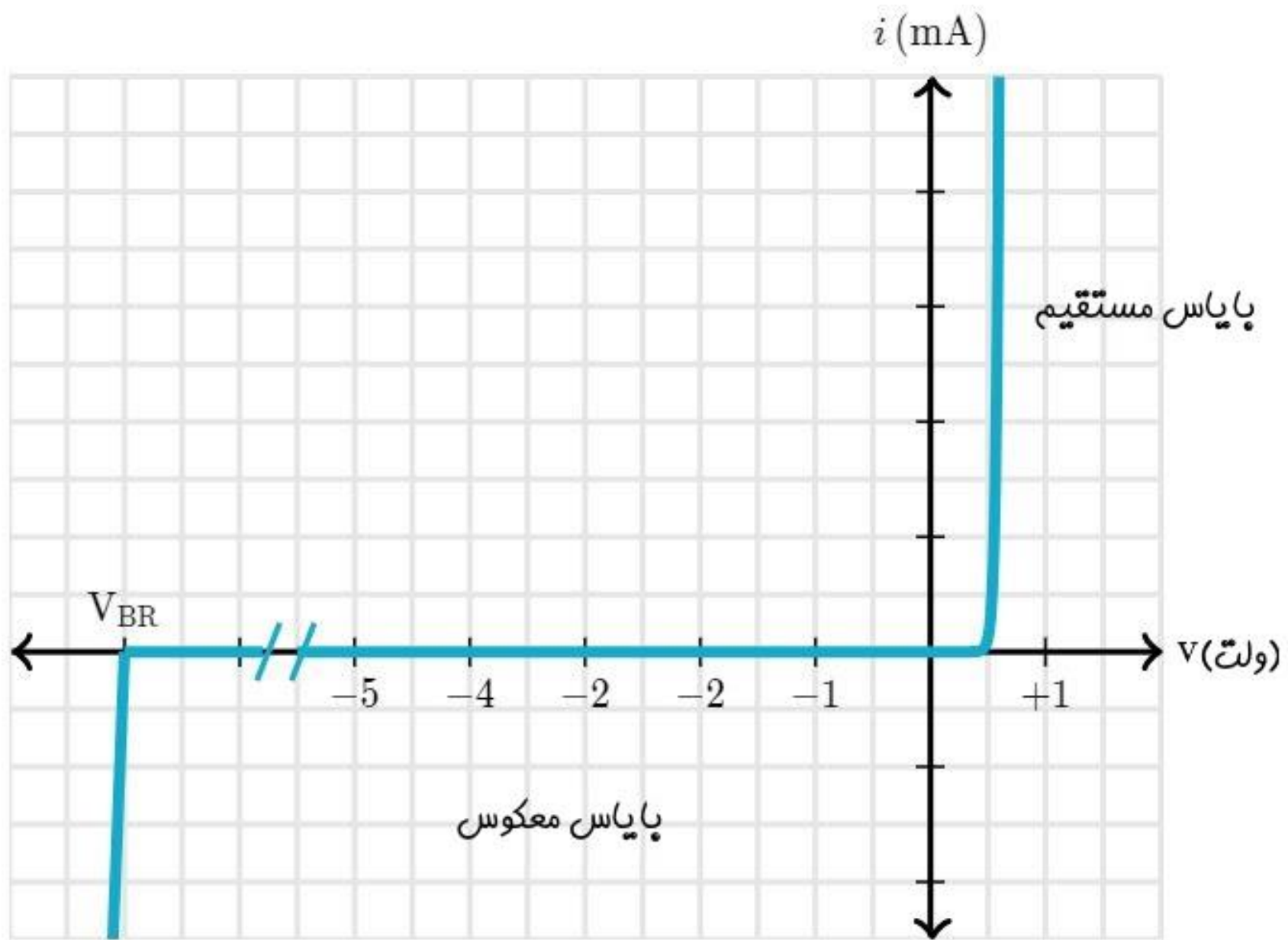

جریان مستقیم و معکوس

- بسته به نوع کاربری، دیودها را می‌توان به شکل‌های گوناگونی در یک مدار قرار داد.
- در هر کدام از این حالات، جریان برقرار شده در دیود به صورت متفاوتی عمل می‌کند.

جریان مستقیم

- فرض کنید در دو سر یک دیود سیلیکونی، ولتاژی برابر با 0.7 ولت اعمال شود. با اعمال این ولتاژ اندک، جریان الکتریکی در دیود برقرار نخواهد شد. زمانی که اندازه ولتاژ تا 0.6 ولت افزایش یابد، جریان الکتریکی قابل اندازه‌گیری در دیود برقرار خواهد شد. با افزایش بیشتر از این مقدار، جریان به سرعت در دیود افزایش خواهد یافت. در این نقطه، نمودار $i-v$ تقریباً به صورت عمودی خواهد شد.
- در شکل ۲ نمودار جریان-ولتاژ برای دیودی سیلیکونی نشان داده شده است.

شکل ۲

■ با توجه به مفاهیم بالا، زمانی که ولتاژی مثبت دو سر یک دیود اعمال شود، به حالت ایجاد شده، «بایاس مستقیم» (Forward Bias) گفته می‌شود.

■ در حقیقت زمانی یک دیود بایاس مستقیم است که در تمامی نقاط، ولتاژ در بخش مثبت قرار گرفته باشد.

■ در شرایطی نرمال، ولتاژ در حالت بایاس مستقیم، بین ۰.۶ تا ۰.۷۵ ولت است.

■ اگر ولتاژ اعمال شده، در شرایطی اجباری بیشتر از ۰.۷۵ ولت شود، جریان الکتریکی بسیار زیاد خواهد شد که منجر به داغ شدن دیود می‌شود.

جریان معکوس

■ اگر ولتاژی منفی دو سر دیود اعمال شود، پایه - در پتانسیل بیشتری نسبت به + قرار دارد. در این حالت در بخش سمت چپ شکل ۲ قرار داریم. به دیود در این حالت، دیود با بایاس معکوس (Reverse Bias) گفته می‌شود. در حالت معکوس، اندازه جریان الکتریکی تقریباً نزدیک به صفر و دارای مقداری منفی است.

■ در مواردی به این جریان، «جریان اشباع معکوس» (Reverse Saturation Current) نیز گفته می‌شود. اندازه این جریان در دیودهای استاندارد بین $I_s = 10^{-9} \text{ A}$ تا $I_s = 10^{-12} \text{ A}$ است؛ البته در تحلیل‌های الکتریکی این مقدار را برابر با صفر در نظر می‌گیرند.

■ دیود در حالت بایاس معکوس، در بعضی موارد ممکن است نتواند نقش خود را ایفا کند. برای نمونه در ولتاژهای بالا، تحت عنوان «ولتاژ شکست» (Breakdown Voltage) یا V_{BR} ، دیود همانند یک رسانا عمل کرده و جریان الکتریکی را از خود عبور می‌دهد. در لحظه شکست، جریان به سرعت و در جهت معکوس افزایش می‌یابد. اندازه V_{BR} در یک دیود معمولی حدود 50 V - است. در اکثر موارد تلاش بر این است که دیود به دور از ولتاژ شکست نگه داشته شود.

نمایش فیلم:

«دیود چگونه کار می کند و ساختار آن چیست؟»

نمایش فیلم:

«آشنایی با انواع دیودها و کاربردهای آنها»

